

УДК 72.01

ФУНКЦІЇ КОЛОРИСТИКИ В ДИЗАЙНІ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

КРАВЕЦЬ Володимир, ІГНАТЬЄВА Наталія, ТИМОФЄЄВА Наталія
Харківський національний університет будівництва та архітектури, Україна
nat.ignatieva@kstuca.kharkov.ua

Надана робота присвячена значенню і ролі колористики в архітектурі та дизайні, її функцій в індустріальному середовищі сучасних міських просторів. У дослідженні визначаються основні функції кольору в архітектурній композиції, формоутворенні, в створенні художніх образів творів архітектури та дизайну, розглядаються стратегії розвитку принципів професійного колористичного проектування, визначаються завдання, які стоять перед архітекторами і дизайнерами в процесі створення гуманістичного середовища, що відповідає найвищим професійним канонам.

Ключові слова: колористика дизайну архітектурного середовища, функції кольору.

ВСТУП

Поштовхом до розвитку можуть служити нові підходи до вирішення невирішених старих завдань і поява нових завдань, які теж потребують вирішення. Оскільки архітектура і дизайн завжди досконалі, якщо вони задовольняють як функціональним вимогам, так і естетичним, в рішенні обох завдань потужним засобом завжди був колір.

Проблемами сучасної архітектурної та дизайнерської діяльності є практично повністю зруйнований зв'язок штучного середовища, що створюється, з кольоровостями природного оточення, катастрофічна неувага до традиційної регіональної колірної культури, відсутність стратегії колористичного середотворення на основі наукових досліджень в області гармонії кольору в дизайні сучасного архітектурного середовища.

Професійне використання кольору в процесі створення предметно-просторового середовища, на жаль, майже виключено з сучасного архітектурного дизайну, його значення недооцінене практикуючими архітекторами. В результаті, штучний простір, що нас оточує, або гнітюче знеособлений відсутністю кольору в масовій забудові, або «приголомшує» строкатим «кітчем» і відсутністю елементарної колористичної грамоти.

Колір є єдиною мовою, на якому простір «розмовляє» з нами, колір формує в сприйнятті об'єкти, які формують цей простір. Колір створює емоційний фон, на якому «театр» архітектури розіграє свою історичну п'єсу. Колір коректує в сприйнятті форми і розміри елементів предметно-просторового середовища. Колір впливає на ефективність більшості життєвих процесів, що протікають в предметно-просторовому середовищі. Колір є одним

з найважливіших елементів соціо-культурної цивілізаційної грані існування етносів в історії.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

У зв'язку з вищесказаним, цілком природним є формулювання завдання наданого дослідження – побудова системної гіпотетичної концептуальної моделі функціонування кольору як фізичної сутності і як властивості природного середовища та штучного предметно-просторового середовища.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

В умовах індустріального масового виробництва, уніфікованого дизайну, уніфікації об'єктів архітектури, архітектурних ансамблів, самої міської забудови, в умовах безперервного розширення і ускладнення міських просторів, немає місця рисам культурної приналежності, слідування пластичним і кольоровим регіональним традиціям, врахуванню контексту історичної забудови та природного оточення. Ось чому сьогодні надзвичайно гостро стоять завдання пошуків індивідуалізації об'єктів архітектури та дизайну, особливо актуальними стають дослідження можливостей створення їх неповторних художніх образів, що дають відчуття комфорту, впізнаваності і несподіванки, які відповідають естетичним почуттям «споживача» штучного середовища. Особливу значущість у вирішенні цих завдань набуває колористична організація предметно-просторового середовища. Ще в середині ХХ століття архітектор, художник і дизайнер Ле Корбюзьє говорив: «Поліхромія знову з'явилася в нашу епоху поряд із сучасною технікою. Вона повинна бути, мені так здається, твором архітектора, тому що вона возз'єднується з самою концепцією побудови» [1].

Нечисленні сучасні наукові дослідження в області колористики в більшій мірі стосуються питань застосування кольору власне в архітектурі. Значно менше уваги приділяється науковому обґрунтуванню колористичної організації саме об'єктів дизайну архітектурного середовища, системним дослідженням структури палітр і функцій колористики предметно-просторового середовища. Саме такі дослідження є необхідними «інструментами» архітекторів і дизайнерів в процесі їх професійної діяльності.

Колористичне проектування як складова частина процесу створення дизайну архітектурного середовища передбачає професійну, підкріплену науковими дослідженнями, колірну організацію не тільки об'єктів архітектури, а й міських просторів, транспортних і пішохідних комунікацій, внутрішньоансамблевих просторів, рекреаційних зон міста.

Результатами наданого дослідження є системна гіпотетична концептуальна модель функціонування кольору саме в предметно-просторовому середовищі.

Найважливішою функцією кольору в архітектурному дизайні є знакова (символічна) функція, що «зв'язує окремі кольоровості з загальновідомими абстрактними поняттями» [2, с. 111]. Властивість кольору передавати певну семантичну інформацію, бути знаком, символом, кодом, певною алегорією або метафорою дозволяє використовувати його для створення неповторних, емоційних художніх образів штучного середовища. Кольорові асоціації можуть сприяти створенню психофізіологічного комфорту, створювати певний емоційний фон, нейтралізувати некомфортні ситуації.

Певний культурний код, сформований кліматичними особливостями і соціально-ідеологічними чинниками, закладений в колористичній палітрі, необхідно використовувати при створенні предметно-просторового середовища певного регіону. Традиційна палітра забезпечить функцію комфортності, завдяки її гармонійності, що створює впізнаваний образ [3].

Для створення архітектурно-дизайнерського простору з певними вузьконаправленими функціями необхідно використовувати психофізіологічну функцію кольору, що має збудливий або гальмівний вплив на людину, що сприймає об'єкти середовища [2, с. 111]. Також психофізіологічна функція кольору дозволить нейтралізувати або підсилити особливості клімату або вплив чинників штучного середовища, що вже склалося.

Делікатне використання кольоровостей природи для створення колористики штучного простору, нюансної або контрастної по відношенню до них, забезпечується використанням функції – колірної гармонії, що збагачує композицію і надає їй цілісність засобами колориту [2, с. 111–112].

Формоутворююча функція кольору коригує розміри, віддаленість елементів об'єктів, ілюзорно, але активно змінює характер форми і структуру композиції, що є найважливішим засобом збагачення архітектурного середовища і предметів дизайну. Тектонічна функція кольору безпосередньо впливає на сприйняття фізичних характеристик архітектурних конструкцій і елементів дизайну, посилює тектонічну виразність і пластику об'єктів [2, с. 111].

ВИСНОВКИ

Колористичне середотворення як частина архітектурно-дизайнерської діяльності може вирішити актуальні завдання, що стоять перед сучасними творцями штучного середовища як то: гуманізація середовища, підвищення її комфортності і естетичних якостей.

У дослідженні виявлені основні функції колористики в дизайні архітектурного середовища, які можуть забезпечити візуальну комфортність об'єктів архітектури і дизайну, а також архітектурних ансамблів і міської забудови в цілому.

Колористичне формоутворення вирішить завдання пластичного збагачення масової забудови та масового дизайну, створить масштабний по відношенню до людини архітектурно-дизайнерський простір.

Колір забезпечить орієнтацію людини в складному урбанізованому просторі, наповнить його впізнаваними кодами, знаками і домінантами, що підвищить інформативність архітектурно-планувальної структури.

Якісне підвищення естетичних властивостей архітектурного середовища, посилення його виразності, забезпечить гармонія кольору, завдяки якій створюються цілісні колористичні «ансамблі».

Психофізіологічні властивості кольору забезпечать комфорт в особливих умовах об'єктів архітектури, що функціонують специфічно, а також колористичне рішення проблем, пов'язаних з несприятливими кліматичними умовами певних регіонів.

Традиційна для певних регіонів палітра предметно-просторового середовища, збудована з включенням колористики природного оточення,

привнесе в штучний простір органічність, відчуття культурної спадкоємності, традиційність і неповторний національний «колерит».

Таким чином, колористика дизайну архітектурного середовища є засобом гуманізації техногенного штучного середовища, тому професійне мислення архітекторів і дизайнерів не повинно ігнорувати такий потужний і прекрасний засіб середотворення, якому притаманні функції, що безпосередньо впливають на всі аспекти і процеси архітектурно-дизайнерської діяльності.

Сучасна культура проектування відчуває величезний дефіцит в такому багатогранному засобі середотворення, як колористика, яка постійно збагачується новими науковими відкриттями, тенденціями і течіями сучасного живопису. Архітектор, мистецтвознавець і вчений І. А. Азіян писала: «В єдиному архітектурно-художньому ансамблі власне архітектурна колірна композиція – інобуття живопису, результат творчого процесу, який синтезує колір з архітектурним простором, об'ємом, пластикою, що створює кольоропростір і кольоропластичну форму» [цит. по: 4].

Поліфункціональність колористики, широчінь її можливостей повинні забезпечити її зацаданність у всіх сферах архітектурної і дизайнерської творчості, що повинно повернути їй важливу роль у формуванні сучасного предметно-просторового середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ле Корбюзье. Беседы со студентами арх. школ. *Мастера архитектуры об архитектуре*. М.: Искусство, 1972. С. 257–258.
2. Кравец В. И. Колористическое формообразование в архитектуре: монографія. Харьков: ХГУ, Вища школа, 1987. 132 с.
3. Игнатьева Н. В. Структура и функции колористики предметно-пространственной среды (региональные особенности): дисс....канд. арх.: 18.00.01/ ХГТУСА, Харьков, 2002. 204 с.
4. Виноградов Я. П. Цветовое моделирование архитектурного пространства: дисс....канд. арх.: 18.00.01 / МАрХИ. Москва, 1983. 191 с. URL: <http://www.dslib.net/restavracija/cvetovoe-modelirovanie-arhitekturnogo-prostranstva.html>

KRAVETZ V., IGNATYEVA N., TYMOFEYEVA N. THE FUNCTIONS OF COORISTICS IN THE DESIGN OF THE ARCHITECTURAL ENVIRONMENT

This work is dedicated to the meaning and role of coloristics in architecture and design, its functions in the industrial environment of modern urban spaces. In the research the main functions of color are defined in the architectural structure and shaping, in creating the artistic images of architecture and design works; the strategies of developing the principles of professional coloristics engineering are considered; the tasks are defined, which are facing the architects and designers in the process of creating the humanistic environment, which meets the highest professional canons.

Keywords: *coloristics of architectural environment design, the functions of color.*